

PROCEDURY REAGOWANIA W RAZIE WYSTĄPIENIA ZAGROŻEŃ

Liceum Ogólnokształcące im. Armii Krajowej
w Białobrzegach

Cele procedur

Procedury bezpieczeństwa określają zasady postępowania w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu lub życiu uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły. Ich celem jest szybkie i skuteczne reagowanie na sytuacje kryzysowe, ograniczanie ich skutków, zapewnienie właściwej opieki osobom poszkodowanym oraz współpraca z rodzicami, instytucjami i służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo.

Każdy pracownik szkoły jest zobowiązany do znajomości właściwych procedur, niezwłocznego reagowania na zagrożenia oraz podejmowania działań zgodnie z zakresem swoich kompetencji i obowiązującymi przepisami prawa.

Szkolny Zespół Zarządzania Kryzysowego

W szkole powołuje się Szkolny Zespół Zarządzania Kryzysowego, którego zadaniem jest koordynowanie działań związanych z zapobieganiem sytuacjom kryzysowym, reagowaniem na zagrożenia oraz organizowaniem pomocy po wystąpieniu zdarzenia.

W skład zespołu wchodzi:

1. **Dyrektor szkoły** – przewodniczący zespołu, odpowiedzialny za zatwierdzanie procedur, podejmowanie kluczowych decyzji i koordynowanie działań w sytuacjach kryzysowych.
2. **Wicedyrektor szkoły** – wspiera dyrektora w organizacji działań i koordynuje zadania zgodnie z przydzielonymi kompetencjami.
3. **Koordynator ds. bezpieczeństwa** – monitoruje zagrożenia, wspiera wdrażanie procedur i koordynuje działania związane z bezpieczeństwem.
4. **Wychowawcy klas oraz nauczyciele bezpośrednio zaangażowani w zdarzenie** – przekazują informacje, wspierają uczniów i współpracują z rodzicami.
5. **Zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej i wsparcia** – planują i realizują działania pomocowe odpowiednio do potrzeb osób objętych wsparciem.
6. **Pielęgniarka szkolna** – podejmuje działania w zakresie swoich kompetencji związane z oceną potrzeb zdrowotnych i organizacją pomocy medycznej.
7. **Pracownicy sekretariatu szkoły** – wspierają obieg informacji, dokumentowanie zdarzeń oraz kontakt z rodzicami i właściwymi instytucjami zgodnie z poleceniami dyrektora.

W zależności od rodzaju i skali zdarzenia dyrektor może zaprosić do współpracy innych pracowników szkoły oraz przedstawicieli właściwych instytucji i służb.

Zadania Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego

Do zadań zespołu należy:

1. Rozpoznawanie i monitorowanie zagrożeń mogących wystąpić na terenie szkoły.
2. Opracowywanie, aktualizowanie i wdrażanie procedur bezpieczeństwa.
3. Koordynowanie działań pracowników szkoły w sytuacjach kryzysowych.
4. Ustalanie sposobu komunikacji i przepływu informacji między osobami zaangażowanymi w reagowanie na zdarzenie.
5. Współpraca z Policją, służbami ratunkowymi, organem prowadzącym, rodzicami i innymi właściwymi instytucjami.
6. Organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej i wsparcia dla osób poszkodowanych oraz świadków zdarzeń.
7. Dokumentowanie podjętych działań i analiza przebiegu sytuacji kryzysowej.
8. Formułowanie wniosków i zaleceń służących poprawie bezpieczeństwa w szkole.

9. Organizowanie działań informacyjnych i profilaktycznych oraz, w razie potrzeby, szkoleń dla pracowników.

Zasady komunikacji i kontaktów z mediami

Osobą odpowiedzialną za kontakty z mediami i udzielanie oficjalnych informacji dotyczących sytuacji kryzysowych w szkole jest **dyrektor szkoły** lub osoba przez niego upoważniona.

Pozostali pracownicy szkoły nie udzielają mediom samodzielnych wypowiedzi w imieniu szkoły ani nie przekazują informacji niepotwierdzonych. Komunikaty przygotowuje się w sposób rzetelny, spokojny i odpowiedzialny, z poszanowaniem prywatności uczniów, rodziców i pracowników oraz zasad ochrony danych osobowych.

Informacje przekazywane rodzicom i uczniom powinny być spójne, zgodne z ustalonym stanem faktycznym i dostosowane do charakteru zdarzenia. W przypadku zagrożenia wymagającego interwencji służb komunikacja szkoły odbywa się z uwzględnieniem ich zaleceń i potrzeb operacyjnych.

Zasady ogólne postępowania

Każdy pracownik szkoły, który zauważy zagrożenie, jest zobowiązany do niezwłocznego poinformowania dyrektora lub osoby go zastępującej oraz podjęcia działań niezbędnych do ochrony życia i zdrowia, stosownie do sytuacji i własnych kompetencji.

W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia należy niezwłocznie powiadomić odpowiednie służby ratunkowe.

Nauczyciel rozpoczynający zajęcia lekcyjne, po wejściu do sali, umieszcza klucz w zamku drzwi od wewnętrznej strony sali.

Żadna procedura wewnętrzna nie może opóźniać wezwania pomocy ani działań niezbędnych do ochrony osób zagrożonych.

1. WTARGNIĘCIE NAPASTNIKA (TERRORYSTY) DO SZKOŁY – postępowanie nauczyciela, współpraca z policją

Sygnał o wtargnięciu napastnika do szkoły – dzwonek szkolny (2 krótkie, około 3 sekundowe sygnały).

Postępowanie nauczyciela w przypadku wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. aktywnego strzelca:

1. **Zachowaj spokój i oceń sytuację** – nie panikuj, wydawaj uczniom krótkie, jasne i zdecydowane polecenia. Priorytetem jest ochrona życia i zdrowia uczniów.
2. **Jeżeli istnieje bezpieczna droga ucieczki, ewakuuj uczniów** – oddal się z nimi od zagrożenia, nie zatrzymujcie się po rzeczy osobiste. Nie korzystajcie z drogi, na której znajduje się napastnik.
3. **Jeżeli ucieczka jest niemożliwa, ukryj uczniów w bezpiecznym pomieszczeniu** – zamknij drzwi na klucz, jeśli to możliwe, i zabezpiecz je dostępnymi przedmiotami. Nie otwieraj drzwi osobom postronnym.
4. **Wycisz i uspokój uczniów** – nakaz zachowanie ciszy, wyłącz dźwięki urządzeń elektronicznych i wycisz telefony. Nie pozwól uczniom krzyczeć ani rozmawiać.
5. **Zadbaj o uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)** – udziel wsparcia uczniom, którzy mogą mieć trudności z poruszaniem się, rozumieniem poleceń lub kontrolowaniem emocji. W miarę możliwości przydziel im pomoc odpowiednio do sytuacji, nie narażając pozostałych uczniów.
6. **Zaciemnij pomieszczenie** – zgaś światło, zasłoń okna i odsuń uczniów od drzwi oraz okien, jeśli można to zrobić bezpiecznie.

7. **Poleć uczniom zejść z linii strzału** – nakaz im położyć się na podłodze, najlepiej poza zasięgiem wzroku od strony drzwi i okien. Utrzymuj wszystkich możliwie nisko i z dala od potencjalnego zagrożenia.
8. **Nie pozwalaj uczniom przemieszczać się bez potrzeby** – unikaj hałasu, nie wychodźcie na korytarz i nie podejmujcie prób sprawdzania, co dzieje się na zewnątrz.
9. **Powiadom służby ratunkowe, gdy jest to bezpieczne** – przekaz policji informację o miejscu zdarzenia, kierunku przemieszczania się napastnika, jego wyglądzie oraz liczbie osób zagrożonych. Jeśli nie możesz bezpiecznie zadzwonić, wyślij SMS lub skorzystaj z dostępnego sposobu alarmowania.
10. **Nie otwieraj drzwi na przypadkowe wezwania** – pozostań w zabezpieczonym pomieszczeniu i postępuj zgodnie z wiarygodnymi poleceniami służb. Nie reaguj automatycznie na komunikaty, których autentyczności nie można potwierdzić.
11. **W przypadku usłyszenia strzałów nakaz uczniom zachowanie ciszy i pozostanie w ukryciu** – nie pozwól im podchodzić do drzwi, okien ani próbować obserwować zdarzenia.
12. **W przypadku bezpośredniego wtargnięcia napastnika do pomieszczenia** – jeśli nie ma możliwości ucieczki ani ukrycia się, podejmij wraz z uczniami działania obronne, wykorzystując dostępne przedmioty i współpracując w celu odwrócenia uwagi napastnika oraz umożliwienia ucieczki. Działaj zdecydowanie, gdy jest to konieczne do ratowania życia.
13. **Po przybyciu policji wykonuj polecenia funkcjonariuszy** – zachowaj spokój, trzymaj ręce widoczne, nie wykonuj gwałtownych ruchów i nie podchodź do funkcjonariuszy bez wyraźnego polecenia. Poinformuj ich o liczbie uczniów i ewentualnych osobach rannych.
14. **Po ustaniu zagrożenia sprawdź stan uczniów** – jeśli jest to bezpieczne, sprawdź obecność, udziel pierwszej pomocy w granicach swoich umiejętności i przekaz służbom informacje o osobach rannych lub zaginionych. Nie pozwalaj uczniom samodzielnie opuszczać miejsca zbiórki bez zgody osób odpowiedzialnych.
15. **Zapewnij uczniom wsparcie po zdarzeniu** – współpracuj z dyrektorem, służbami ratunkowymi i specjalistami szkolnymi. Nie rozpowszechniaj niepotwierdzonych informacji i zadbaj o spokojne przekazanie uczniów rodzicom lub opiekunom zgodnie z procedurami szkoły.

Postępowanie nauczyciela w przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

1. **Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika** – wszelkie próby oporu mogą sprowokować napastnika do impulsywnych zachowań lub zostać uznane za akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników.
2. **Nie udawaj bohatera** – osoby stawiające opór napastnikom giną pierwsze.
3. **Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon** – wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej.
4. **Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia** – w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu.
5. **Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego** – patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji.
6. **Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika** – odwracanie plecami może zostać uznane za akt agresji bądź lekceważenia, wywołuje złość lub niepokój napastnika.
7. **Nie zwracaj na siebie uwagi** – niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu.
8. **Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny** – brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców.
9. **Nie oszukuj terrorysty** – oszustwo może zostać uznane za brak szacunku czy agresji i zostać ukarane.
10. **Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu** – zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich upodmiotowienie, co może spowodować łagodniejsze ich traktowanie przez zamachowców.

11. **Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami** – wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie może być nietypowe.
12. **Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów** – każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana.
13. **Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty, zapytaj o możliwość np. napicia się wody** – nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będzie można napić się czy zjeść posiłek.

Postępowanie nauczyciela w przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

1. **Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów, bo możesz zostać uznany za terrorystę** – policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar.
2. **Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi** – próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowana jako utrudnianie działania służb lub nawet uznana za akt agresji.
3. **Położ się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi, najlepiej na wysokości głowy** – taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników.
4. **Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom** – postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników.
5. **Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących** – tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego.
6. **Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami** – wszelkie samowolne działania mogą utrudnić akcję ratunkową.
7. **Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy** – policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców.
8. **Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona** – w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtopić w tłum i uciec z miejsca ataku.
9. **Po wydaniu polecenia wyjścia opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku** – w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne.
10. **Nie zatrzymuj się w celu zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru** – najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

2. PODEJRZENIE PODŁOŻENIA NA TERENIE SZKOŁY ŁADUNKU WYBUCHOWEGO LUB PODEJRZANEGO PAKUNKU

Osoby odpowiedzialne za zarządzanie Dyrektor szkoły lub w przypadku jego nieobecności wicedyrektor; w przypadku ich nieobecności – osoba przez nich wcześniej upoważniona.	
Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego	Zauważenie podejrzanego pakunku
Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego, zapamiętać jak największą ilość szczegółów.	Odizolować miejsce zlokalizowania podejrzanego pakunku.
Zapisać natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje.	Nie dotykać, nie otwierać i nie przesuwać podejrzanego pakunku.
Poinformować niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną za	Okryć pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji

uruchomienie procedury.	(tylko jeżeli czas na to pozwala).
Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego – dzwonek szkolny (5 krótkich, około 3 sekundowych sygnałów) rozpocząć ewakuację zgodnie z planem ewakuacji.	Poinformować o zauważeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie czynności.
Nie używać telefonu komórkowego.	Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego (5 krótkich, około 3 sekundowych sygnałów) rozpocząć ewakuację zgodnie z planem ewakuacji.
Wychodząc z sali, sprawdzić w miarę możliwości, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia.	Nie używać telefonu komórkowego.
Bezwzględnie wykonywać polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb.	Bezwzględnie wykonywać polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb.
W miejscu ewakuacji policzyć wszystkich uczniów i poinformować osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi.	W miejscu ewakuacji policzyć wszystkich uczniów i poinformować osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi.
Poinformować rodziców o miejscu odbioru ich dzieci i drodze dojazdu	Poinformować rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu.
Sposób prowadzenia ewakuacji	Ewakuację można przeprowadzić tylko na wyraźną komendę wyznaczonej osoby odpowiedzialnej za uruchomienie procedury lub sił interweniujących i zgodnie z ich wskazówkami.
Telefony alarmowe	Policja 997; europejski telefon alarmowy 112
Sposób powiadamiania służb	Wybierz jeden z ww. numerów. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podaj następujące informacje: • nazwa i adres szkoły • rodzaj stwierdzonego zagrożenia • własne imię i nazwisko oraz pełniona funkcja • telefon kontaktowy • zrealizowane działania. Potwierdź przyjęcie zgłoszenia i zapisz dane przyjmującego zgłoszenie.
Sposób postępowania z uczniami ze SPE	Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę nad osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie uczniów odpowiadające potrzebom danej sytuacji. W przypadku konieczności ewakuacji zapewniają pomoc, zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.

3. SKAŻENIE SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ LUB BIOLOGICZNĄ

Otrzymanie przez szkołę informacji o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną – mogło nastąpić skażenie placówki	Zaalarmowanie wszystkich przebywających na terenie szkoły, osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru.
	Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomienie odpowiednich służb.
	W budynku szkoły zamknięcie i uszczelnienie okien, drzwi, otworów wentylacyjnych, wyłączenie klimatyzacji.
	W miarę możliwości gromadzenie podręcznych środków

	ratowniczych. Przygotowanie wilgotnych tamponów np. z gazy, do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń. Powstrzymanie się od picia, spożywania posiłków, palenia papierosów oraz prac wymagających dużego wysiłku. Do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji należy nie opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, nie przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.
Skażenie szkoły substancją chemiczną/biologiczną – zagrożenie wykryto natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się	Nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy.
	Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem.
	Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.
	Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.
	Zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i skierować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru.
	Jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją, i włożyć je do plastikowego worka.
	Po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić papierosów do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb.
	W obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację.
	Sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
	W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki.
	Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń.
	Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków oraz prac wymagających dużego wysiłku.
	Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.
Skażenie szkoły substancją chemiczną/biologiczną – zagrożenie wykryto późno, np. gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań	Nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy.
	Powiadomić dyrekcję szkoły.
	Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem.
	Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.
	Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.

	Ogłosić alarm i ewakuować do wnętrza szkoły wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły.
	Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby.
	Zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację, a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia, przygotowując się do ewentualnej kwarantanny.
	Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.
Sposób prowadzenia ewakuacji	Ewakuację można przeprowadzić tylko na wyraźną komendę sił interwenujących i zgodnie z ich wskazówkami.
Telefony alarmowe	Policja 997; straż pożarna 998; pogotowie ratunkowe 999; europejski telefon alarmowy 112
Sposób postępowania z uczniami ze SPE	Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę na osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie się dzieci zgodnie z potrzebami danej sytuacji. W przypadku konieczności ewakuacji zapewniają pomoc zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.

4. SYTUACJE NADZWYCZAJNE – EPIDEMIE, KATAKLIZM

Do stanów nadzwyczajnych zaliczamy stan wojenny, stan wyjątkowy oraz stan klęski żywiołowej. W przypadku wystąpienia kataklizmu, epidemii, pandemii lub innego poważnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego Rada Ministrów na wniosek właściwego wojewody lub z własnej inicjatywy, w drodze rozporządzenia, wprowadza stan klęski żywiołowej. W czasie stanu klęski żywiołowej właściwy burmistrz, starosta kieruje działaniami prowadzonymi na obszarze gminy w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia.

Dyrektor szkoły, wicedyrektor lub osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły postępuje zgodnie z wytycznymi, które są mu przekazywane przez właściwy organ działający w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej.

5. AGRESYWNE ZACHOWANIA UCZNIA W SZKOLE

Cel uruchomienia procedury	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole na wypadek wystąpienia na jej terenie zachowań agresywnych, tj. agresji fizycznej i agresji słownej ucznia wobec ucznia lub wobec nauczyciela.
AGRESJA FIZYCZNA	
Sposób postępowania	•Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany, jest przerwanie tego zachowania. •Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom zdarzenia, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o rozdzielenie bijących się uczniów i uniemożliwienie im dalszego kontaktu. •W przypadku zagrożenia życia (gdy osoba poszkodowana jest nieprzytomna) pielęgniarka, pedagog/psycholog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych). •Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez

	możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły. •Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmują rodzice/opiekunowie prawni poszkodowanego. •Pedagog/psycholog szkolny i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę. •Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić specjalistycznej pomocy ofierze przemocy oraz wskazać, jak należy radzić sobie w podobnych sytuacjach. •Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami zdarzenia, wyjaśnić im pojęcia: emocje, agresja, przemoc, przypomnieć normy postępowania i sposoby reagowania. •Należy ustalić działania w podobnych przypadkach oraz zweryfikować stosowane w szkole narzędzia i metody pracy wychowawczej, opiekuńczej i profilaktycznej. •W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi skutkami pobicia, szkoła kieruje sprawę na policję, od której postępowania zależą dalsze losy sprawcy przemocy.
AGRESJA SŁOWNNA	
Sposób postępowania	•Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. •Należy powiadomić wychowawcę klasy i pedagoga/psychologa. •Wychowawca (pedagog lub psycholog) przeprowadza z uczniem rozmowę mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowy z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno. •Wychowawca (pedagog/psycholog) przeprowadza rozmowy ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia. •O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia. •Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy specjalistycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy radzić sobie w podobnych sytuacjach. •Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami zdarzenia, wyjaśnić im pojęcia: emocje, agresja, przemoc, przypomnieć normy postępowania i sposoby reagowania. •W poważnych przypadkach, np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego, powiadamiana jest policja.

6. ZNALEZIENIE W SZKOLE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH, PODEJRZENIE POSIADANIA PRZEZ UCZNIA ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH, ROZPOZNANIE U UCZNIA STANU ODURZENIA ALKOHOLEM, NARKOTYKAMI (INNymi SUBSTANCJAMI)

Cel uruchomienia procedury	Zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów przebywających w szkole w sytuacji zagrożeń wewnętrznych związanych z rozprowadzaniem niebezpiecznych środków odurzających oraz odurzeniem alkoholem, narkotykami lub „dopalaczami”.
Sposób postępowania	1. W przypadku znalezienia podejrzanej substancji odurzającej na terenie szkoły, należy: • zachować szczególne środki ostrożności;

	• zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz jej ewentualnym zniszczeniem; • powiadomić dyrektora szkoły, który zawiadamia policję; • ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo należy znaleziona substancja; • przekazać policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji.
	2. W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy: • odizolować podejrzanego od pozostałych uczniów w klasie; • powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego; • powiadomić dyrektora szkoły, który zawiadomi policję; • zażądać od ucznia, w obecności innej osoby/pedagoga, przekazania posiadanej substancji i/lub pokazania zawartości plecaka oraz kieszeni; • powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia; • przeprowadzić z uczniem w obecności jego rodziców/opiekunów prawnych rozmowę o złamaniu obowiązujących zasad szkolnych, a następnie objąć ucznia działaniami profilaktycznymi; wsparcia należy udzielić również rodzicom/ opiekunom prawnym ucznia.
	3. W przypadku rozpoznania u ucznia stanu odurzenia alkoholem należy: • powiadomić wychowawcę klasy ucznia; • odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie; • powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego; • przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego; • powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji; • powiadomić rodziców/opiekunów prawnych ucznia oraz prosić ich o przybycie do szkoły; • poinformować rodziców/opiekunów prawnych o obowiązującej w szkole procedurze postępowania w przypadku znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych, a następnie objąć ucznia działaniami profilaktycznymi; wsparcia udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia; • przeprowadzić rozmowę z rodzicami, opisując zagrożenie zdrowia dziecka, wskazać instytucje, które mogą służyć pomocą w zaistniałej sytuacji; • przypadku wystąpienia stanu nagłego zagrożenia zdrowia powiadomić jednostkę państwowego ratownictwa medycznego.
	4. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia narkotykami, w tym „dopalaczami”: • przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy; • poinformować pielęgniarkę/pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego; • w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych rówieśników w klasie; • przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego; • poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji; • wezwać do szkoły rodziców/opiekunów prawnych ucznia; • przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze

	postępowania; • przeprowadzić rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi oraz z uczniem; • zobowiązać rodziców/opiekunów prawnych do pomocy dziecku w zaprzestaniu odurzania się, wskazać działania i instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji; • opracować działania profilaktyczne do zrealizowania z uczniem; • monitorować i ewaluować efekty oddziaływań profilaktycznych; • w przypadku wystąpienia stanu nagłego zagrożenia zdrowia powiadomić jednostkę państwowego ratownictwa medycznego.
	5. W przypadku odmowy współpracy rodziców/opiekunów prawnych: • szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję oraz pomoc społeczną; • szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia na mocy obowiązujących przepisów prawa.

7. PALENIE PAPIEROSÓW (E-PAPIEROSÓW) NA TERENIE SZKOŁY LUB W INNYCH MIEJSCACH, W KTÓRYCH PROWADZONE SĄ ZAJĘCIA

Cel uruchomienia procedury	Określenie sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia w szkole lub w innych miejscach, w których prowadzone są zajęcia, palenia papierosów (e-papierosów) przez ucznia. Zakaz palenia papierosów i używania wyrobów tytoniowych w tym także e-papierosów obowiązuje na terenie szkoły a także w innych miejscach, w których prowadzone są zajęcia (hala sportowa, podczas wycieczek, rajdów, zajęć terenowych, przerw śródlekcyjnych itp.).
Sposób postępowania	1. Jeżeli nauczyciel zauważy ucznia palącego papierosa (w tym e papierosa) powiadamia o tym fakcie wychowawcę klasy lub pedagoga szkolnego i odnotowuje zdarzenie w dzienniku elektronicznym. 2. Wychowawca poprzez dziennik elektroniczny informuje o tym fakcie rodziców/prawnych opiekunów ucznia 3. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza z uczniem rozmowę o konsekwencjach palenia papierosów. 4. W przypadku kolejnego incydentu palenia, wychowawca we współpracy z pedagogiem szkolnym i psychologiem wzywa rodziców (prawnych opiekunów) do szkoły na rozmowę, która odbywa się w obecności ucznia. Uczeń zostaje zobowiązany do zaniechania negatywnego postępowania, rodzice zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Wychowawca sporządza notatkę.

8. KRADZIEŻ, WYMUSZANIE

Cel uruchomienia procedury	Określenie sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia w szkole kradzieży bądź wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, dokonanych przez ucznia.
Sposób postępowania	• bezzwłoczne podjęcie działań mających na celu powstrzymanie

	i niwelowanie tego zjawiska; • bezzwłoczne powiadomienie dyrektora lub wicedyrektora przez osobę, która wykryła kradzież; • zażądanie, aby podejrzewany uczeń pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży lub przekazał skradzioną rzecz, w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, psychologa, dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani plecaka ucznia – może to zrobić tylko policja); • zabezpieczenie dowodów, tj. przedmiotów pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich policji; • przekazanie sprawcy czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły; • ustalenie we współpracy z pedagogiem szkolnym okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia; • wezwanie rodziców/opiekunów prawnych sprawcy i przeprowadzenie rozmowy z uczniem w ich obecności; należy sporządzić notatkę z tej rozmowy, podpisaną przez rodziców/opiekunów prawnych; • doprowadzenie do zadośćuczynienia przez sprawcę, w porozumieniu z jego rodzicami, poszkodowanemu w kradzieży; • powiadomienie policji.
--	--

9. ROZPOWSZECHNIANIE PRZEZ UCZNIA PORNOGRAFII W SZKOLE

Cel uruchomienia procedury	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów na wypadek zagrożenia wewnętrznego, związanego z rozpowszechnianiem materiałów o charakterze pornograficznym.
Sposób postępowania	• w przypadku otrzymania przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w internecie lub szkole bezzwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu; • w przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, zapewnienie mu anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji związanych z przemocą skierowaną wobec tego ucznia ze strony sprawców zdarzenia; • przekazanie przez dyrektora pracownikom szkoły informacji o stwierdzonym zagrożeniu bez wskazywania konkretnego ucznia; • podjęcie przez wychowawcę klasy i pedagoga/psychologa szkolnego działań profilaktycznych wśród uczniów w celu omówienia zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym, oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań; • wezwanie przez dyrektora do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne; • przeprowadzenie przez wychowawcę lub pedagoga, psychologa szkolnego rozmowy z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

10. WYPADEK UCZNIA W SZKOLE

Cel uruchomienia procedury	Zapewnienie profesjonalnych działań pracowników szkoły, gwarantujących uczniowi poszkodowanemu w wypadku w szkole należyłą opiekę i niezbędną pomoc.
Sposób postępowania	Wypadek ucznia jest to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły lub poza jej terenem (w trakcie wycieczki lub wyjścia pod opieką nauczycieli). 1. Udzielenie poszkodowanemu pierwszej pomocy przedmedycznej Pracownik szkoły, który otrzymał wiadomość o wypadku ucznia, niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy. Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego pracownika szkoły. Jej nieudzielenie, szczególnie przez osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo ucznia, skutkuje sankcją karną. Gdy do wypadku ucznia dochodzi podczas lekcji nauczyciel przerywa ją, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia – jeżeli warunki w miejscu, w którym prowadzone są zajęcia, stwarzają nadal zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów. Pracownik zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora, wicedyrektora szkoły o sytuacji. 2. Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców/opiekunów prawnych poszkodowanego, pracownika szkoły odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i higienę pracy, społecznego inspektora pracy. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego. Zawiadomienia dokonuje dyrektor, wicedyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły. Fakt ten powiadamiający dokumentuje podając datę i godzinę powiadomienia rodziców/opiekunów prawnych ucznia o wypadku. W niegroźnych przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, nauczyciel/wychowawca ustala potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego oraz potrzebę wcześniejszego przyjścia rodzica/opiekuna prawnego i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia. W przypadku wezwania pogotowia ratunkowego w szkole powinni przebywać powiadomieni przez szkołę rodzice. Jeżeli lekarz stwierdzi konieczność hospitalizacji, rodzice jadą razem z dzieckiem do szpitala. Jeżeli rodzice nie dotarli do szkoły przed odjazdem karetki pogotowia (ciężki wypadek, osoba wymagająca natychmiastowej pomocy), razem z dzieckiem jedzie do szpitala wychowawca lub pedagog lub pracownik wskazany przez dyrektora szkoły. Informację o powyższych ustaleniach przekazuje się rodzicom/ prawnym opiekunom ucznia oraz dokumentuje. W każdym przypadku, gdy widoczne są obrażenia, urazy, niepokojące objawy, dyrektor lub upoważniona osoba wzywa

	pogotowie ratunkowe. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, należy zabezpieczyć je nienaruszone do momentu pojawienia się odpowiednich służb. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik wycieczki i odpowiada za nie oraz powiadamia właściwe służby (pogotowie, policję itp.). Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor lub wyznaczony przez niego pracownik zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych. 3. Zespół powypadkowy Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy. W działaniach zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców. Przewodniczącym zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor. 4. Postępowanie powypadkowe Zespół powypadkowy: • przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową; • powiadamia rodziców/opiekunów prawnych o wypadku i wzywa ich do szkoły. 6. Dokumentacja W szkole prowadzony jest rejestr wypadków.
--	---

11. CZYN KARALNY PRZEZ UCZNIA ORAZ UDZIELANIE POMOCY UCZNIOWI BĘDĄCEMU SPRAWCĄ

Cel uruchomienia procedury	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole w przypadku popełnienia przez ucznia czynu karalnego oraz udzielenie pomocy uczniowi – sprawcy czynu karalnego.
Podstawy uruchomienia działań	Przypadek może dotyczyć ucznia, który dopuścił się czynu po ukończeniu lat 13, ale nie ukończył lat 17, bądź ucznia, który nie ukończył 18. r.ż., wówczas zastosowanie mają przepisy zawarte w Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r., Dz.U. 1982., Nr 35, poz. 228, z późn. zm. Przypadek może dotyczyć ucznia pełnoletniego (po 18. r.ż.), który popełnił czyn karalny, wówczas podlega on przepisom prawa ogólnie przyjętym wobec osób dorosłych.
Sposób postępowania	• osoba, która była świadkiem popełnienia czynu karalnego lub dostrzegła zagrożenie, zobowiązana jest do powiadomienia dyrektora szkoły; • dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia; • w przypadku, gdy sprawcą jest małoletni/niepełnoletni uczeń danej szkoły przebywający na jej terenie, wyznaczone przez dyrektora osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły lub pedagogowi/psychologowi szkolnemu pod opiekę; • dyrektor szkoły winien powiadomić rodziców/opiekunów prawnych ucznia o zaistniałej sytuacji; • dyrektor szkoły jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia

	policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub w przypadku, gdy sprawca jest pełnoletni bądź nie jest uczniem szkoły; do jego obowiązków należy także zabezpieczenie ewentualnych dowodów lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji. • dyrektor szkoły nie ma prawa przeprowadzać czynności zarezerwowanych dla policji (np. przesłuchiwanie, przeszukiwanie).
--	--

12.OFIARA CZYNU KARALNEGO ORAZ UDZIELANIE POMOCY UCZNIOWI BĘDĄCEMU OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

Cel uruchomienia procedury	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole w przypadku zidentyfikowania w szkole ucznia będącego ofiarą czynu karalnego oraz udzielenie pomocy uczniowi – ofierze czynu karalnego.
Podstawy uruchomienia działań	Sytuacja, w której uczeń stał się ofiarą czynu karalnego zabronionego przez <i>Ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich</i> .
Sposób postępowania	• osoba, która była świadkiem popełnienia czynu karalnego lub dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń; • świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły; • Wychowawca klasy lub pedagog szkolny niezwłocznie powiadamia rodziców/opiekunów prawnych ucznia – ofiary czynu karalnego; • dyrektor szkoły niezwłocznie wzywa policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia; • ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie psychologiczne.

13.NARUSZENIE GODNOŚCI OSOBISTEJ NAUCZYCIELA LUB PRACOWNIKA SZKOŁY

1. Nauczyciel lub pracownik szkoły powiadamia wychowawcę klasy lub pedagoga/psychologa i dyрекcję szkoły.
2. Po rozpatrzeniu sprawy dyrektor szkoły decyduje czy ten fakt należy zgłosić na policję.
3. Wychowawca klasy niezwłocznie powiadamia rodziców o zaistniałej sytuacji, wzywa ich do szkoły, sporządza notatkę z rozmowy, pod którą podpisują się rodzice.
4. W obecności rodziców uczeń przeprosza osobę, której godność naruszył.
5. Wychowawca udziela uczniowi karę statutową.
6. Jeżeli uczeń ma kuratora, zostaje on o tym powiadomiony przez wychowawcę klasy.
7. Wychowawca wzywa rodziców, przeprowadza rozmowę w obecności pedagoga szkoły, sporządza notatkę oraz informuje dyrektora szkoły. Uczeń otrzymuje naganę od dyrektora szkoły i naganną ocenę zachowania.
8. W przypadku notorycznego naruszania godności przez ucznia, szkoła zgłasza ten fakt na policję oraz kieruje pismo do sądu rodzinnego z prośbą o zbadanie sprawy i podjęcie dalszego postępowania.
9. Nauczyciel może także wystąpić z oskarżeniem prywatnym.

14. POSIADANIE PRZEZ UCZNIA NIEBEZPIECZNEGO NARZĘDZIA, PRZEDMIOTU, SUBSTANCJI NA TERENIE SZKOŁY

Za przedmioty niebezpieczne uważa się: scyzoryki, noże, duże metalowe pręty, łańcuchy, szpikulce, kije, lasery, gaz, straszaki broni, pałki gumowe lub plastikowe oraz inne niebezpieczne przedmioty, substancje chemiczne łatwopalne, wybuchowe, żrące.

1. Nauczyciel, pracownik szkoły, który jest świadkiem posiadania przez ucznia niedozwolonego narzędzia lub substancji, nakłania go do oddania niebezpiecznego przedmiotu i podejmuje działania zmierzające do jego zabezpieczenia. Zachowując środki ostrożności wobec uczniów i siebie, deponuje w sekretariacie lub zabezpiecza pomieszczenie, w którym znajduje się przedmiot lub substancja przed dostępem innych uczniów.
2. Powiadamia o sytuacji wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca informuje o zdarzeniu rodziców/ opiekunów prawnych ucznia, wzywa ich do szkoły.
4. W obecności pedagoga szkolnego, rodziców przeprowadza rozmowę z uczniem, wyjaśniając przyczyny przyniesienia tego przedmiotu, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie oraz sporządza notatkę z rozmowy.
5. Jeśli uczeń odmawia oddania niebezpiecznego narzędzia - nauczyciel odizolowuje ucznia we współpracy z innymi pracownikami szkoły od pozostałych uczniów, a dyrektoria szkoły wzywa Policję.
6. Dalsze postępowanie prowadzi Policja.

15. NISZCZENIE MIENIA SZKOLNEGO (AKTY WANDALIZMU) SZKOLNEGO

1. W sytuacji, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń dopuścił się zniszczenia mienia szkolnego, nauczyciel, który powziął takie podejrzenie lub był świadkiem zniszczenia mienia ma obowiązek zgłoszenia powyższego faktu wychowawcy ucznia, a w przypadku jego nieobecności dyrektora lub pedagogowi szkolnemu.
2. Nauczyciel wpisuje uczniowi uwagę do dziennika elektronicznego.
3. Po dokonaniu oceny szkodliwości czynu:
 - a) jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz pierwszy a szkodliwość czynu nie jest zbyt wysoka, to:
 - wychowawca przeprowadza rozmowę wyjaśniającą – dyscyplinującą,
 - w wypadku jego nieobecności rozmowę może przeprowadzić pedagog/psycholog,
 - w czasie rozmowy uczeń zostaje poinformowany o konieczności naprawienia wyrządzonej szkody, poniesienia kosztów finansowych lub w ramach zadośćuczynienia do wykonywania prac społecznych na rzecz szkoły;
 - b) jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz kolejny lub szkodliwość czynu jest wysoka, to:
 - wychowawca informuje telefonicznie rodziców (opiekunów prawnych ucznia) o zdarzeniu i prosi ich o przybycie do szkoły,
 - wychowawca ustala z dyrektorem szkoły wysokość kosztów finansowych związanych z naprawą lub szczegóły dotyczące naprawienia wyrządzonej szkody,
 - przeprowadzona zostaje rozmowa wychowawcy i pedagoga z rodzicami i uczniem,
 - wobec ucznia zastosowana zostaje odpowiednia kara statutowa,
 - rodzice i uczeń zobowiązują się (w ustalonym z wychowawcą terminie) do naprawienia wyrządzonej szkody lub do poniesienia kosztów finansowych związanych z naprawą,
 - jeżeli szkoda nie zostanie naprawiona w ustalonym terminie, dyrektor szkoły wzywa rodziców (opiekunów prawnych) do natychmiastowego wywiązania się z poczynionych ustaleń,
 - jeżeli uczeń dopuszcza się kolejnych dewastacji mienia lub rodzice nie poczuwają się do zadośćuczynienia szkole za wyrządzone szkody lub nie są w stanie zdyscyplinować dziecka, dyrektor informuje policję lub sąd rodzinny.

16. PODEJRZENIE PRÓBY SAMOBÓJCZEJ UCZNIA (INFORMACJA OD SAMEGO UCZNIA, KOLEGÓW, RODZINY, OSÓB POSTRONNYCH)

Każdy pracownik szkoły w przypadku zaobserwowania lub podjęcia informacji, że uczeń planuje podjąć próbę samobójczą, powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

1. Dyrektor szkoły przeprowadza działania interwencyjne:

- a) informuje wychowawcę, pedagoga, psychologa, którzy dokonują szybkiej oceny zagrożenia,
- b) wychowawca przeprowadza bez rozgłosu ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce;
- c) uczeń pozostaje pod opieką wychowawcy i psychologa,
- d) dokonuje szybkiej oceny zagrożeń, wg klucza:
 - ryzyko umiarkowane: np. uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób,
 - duże ryzyko: np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe, uczeń mówi jak to zrobi, były wcześniejsze próby,
 - ekstremalne ryzyko: np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął próbę nieudanego zamachu samobójczego lub inne działania zagrażające zdrowiu lub życiu;
- e) wychowawca informuje rodziców/prawnych opiekunów ucznia i wzywa ich do szkoły;
- f) jeśli potrzeba należy wezwać pomoc (pogotowie, policję, straż pożarną);
- g) zadbanie, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie;
- h) personel szkoły chroni ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).

2. Działania naprawcze:

- a) zespół powołany przez dyrektora (wychowawca, pedagog, psycholog) dokonuje diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi; współpracuje z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia.

17. WYSTĄPIENIE EPIZODU PSYCHOTYCZNEGO U UCZNIA

Epizod psychotyczny: to zaburzenie psychiczne, które charakteryzuje nagły początek i szybki przebieg. Bez żadnych objawów ostrzegawczych, w ciągu kilku dni dochodzi do rozwoju objawów psychotycznych, takich jak zaburzenia postrzegania rzeczywistości, omamy i urojenia. Epizod psychotyczny najczęściej ma charakter reaktywny, czyli jest reakcją na nieprzyjemne zdarzenie czy silny stres. Ryzyko wystąpienia epizodu psychotycznego zwiększają cechy osobowości typu borderline, a zwłaszcza trudności w ocenie rzeczywistości oraz zaburzone relacje z ludźmi i zmienność stanu psychicznego mogąca w sytuacji stresowej doprowadzić do stanu psychicznego w kierunku psychotycznym. Wpływ na jego wystąpienie mogą mieć także alkohol i substancje psychoaktywne (narkotyki, dopalacze). Epizod psychotyczny charakteryzuje nagłe i gwałtowne wystąpienie objawów psychotycznych i zaburzeń nastroju: omamów (halucynacji) - omamy słuchowe (głosy komentujące, dyskutujące lub rozkazujące); urojeń - najczęściej prześladowcze - omamy i urojenia mają wyrazisty charakter i ulegają szybkim zmianom (w ciągu dni lub nawet godzin); zaburzeń myślenia; zaburzeń napędu psychomotorycznego; euforia lub lęk; nastrój depresyjny; chwiejny nastrój. Zaburzenia te ustępują w krótkim czasie i zwykle nie nawracają (u części osób drugi rzut choroby zwykle nie następuje).

1. Działania interwencyjne:

- a) nie pozostawiaj ucznia samego;
- b) reaguj spokojnie, łagodnie;
- c) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w spokojne miejsce;
- d) poinformuj pielęgniarkę, wychowawcę, pedagoga, psychologa, dyrekcję;
- e) wychowawca lub pedagog wzywa rodziców/opiekunów prawnych do szkoły;
- e) dyrekcja powiadamia pogotowie ratunkowe (999 lub 112);

- f) na ile to możliwe, nie rozpowszechniaj w szkole informacji o zdarzeniu;
 - g) nie skupiaj się na rozstrzyganiu, czy to jest psychoza.
2. Działania naprawcze:
- a) jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę - na przykład przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „Czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany);
 - b) jeżeli uczeń i rodzice sobie tego nie życzą - nie informować klasy;
 - c) wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określeniu wymagań wobec ucznia;
 - d) udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

18. PRZYPADEK ŚMIERCI UCZNIA

1. Dyrektor szkoły informuje nauczycieli, wychowawców o śmierci ucznia.
2. Pedagog/psycholog przypomina (podaje) zasady kierowania dyskusją z elementami odreagowania z uczniami, na potrzeby godzin wychowawczych, innych lekcji (daje materiały instruktażowe);
3. Wychowawca informuje uczniów na forum klasy (opowiada o okolicznościach śmierci, uwzględniając życzenia rodziny zmarłego).
4. Jeśli istnieje taka potrzeba należy stworzyć warunki uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
5. Wychowawca ocenia potrzeby – monitoruje stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwraca uwagę na uczniów, u których stwierdza szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji.
6. Wychowawca pozostaje w stałym kontakcie z pedagogiem/psychologiem szkolnym lub specjalistą z PPP.
7. Wychowawca, po konsultacji z pedagogiem /psychologiem organizuje – spotkanie, którego celem jest przedstawienie sposobów radzenia sobie ze skutkami zdarzenia, udzielanie informacji o dalszych planach, działaniach, konsekwencjach, a także monitorowanie stanu emocjonalnego poszkodowanych.
8. Wychowawca wraz z pedagogiem /psychologiem ułatwia kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

19. DOSTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH I NIELEGALNYCH

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych).
Telefony/kontakty alarmowe krajowe	Zgłaszanie nielegalnych treści: www.dyzurnet.pl , numer alarmowy 112 , policja 997
Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia	
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy: (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też (2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami. 1. Zabezpieczenie dowodów w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach,

	e-maile, zrzuty ekranu), znalezionych w internecie lub w komputerze dziecka. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. W pierwszym przypadku (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś w drugim należy rozważyć zgłoszenie incydentu policji oraz poinformować o nim serwis Dyżurnet (dyzurnet.pl).
Identyfikacja sprawcy(-ów)	W identyfikacji sprawców kluczową rolę odgrywają zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim biorą udział na ogół: twórca treści – np. pornograficznych – oraz osoby, które udostępniły je dziecku. Często są nimi rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów. Konieczne jest poinformowanie wszystkich rodziców/prawnych opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.
Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	1. Wychowawca oraz pedagog przeprowadzają rozmowę z uczniem na temat jego postępowania i uzmysłowienia mu szkodliwości prowadzonych przez niego działań. 2. W przypadku rozpowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) dyrekcja szkoły składa zawiadomienie o zdarzeniu na policji.
Działania wobec ofiar zdarzenia	1. Psycholog/pedagog udzielają wsparcia psychologiczno-pedagogicznego ofiarom i świadkom zdarzenia. Rozmowa z uczniem powinna się odbywać z uwzględnieniem jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W trakcie rozmowy należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści. 2. Wychowawca lub pedagog powiadamiają rodziców lub opiekunów prawnych ofiary o zdarzeniu i uzgodnienie z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka. Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach ze wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz osobami udzielającymi wsparcia.
Aktywności wobec świadków	W przypadku gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie – wychowawcy oraz pedagog/psycholog przeprowadzają lekcje, spotkania z uczniami.
Współpraca z policją i sądami rodzinnymi	W przypadku naruszenia prawa, np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą, dyrekcja szkoły – w porozumieniu z rodzicami dziecka – niezwłocznie powiadamia policję.
Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi	Wychowawca, pedagog, psycholog informują ofiarę, rodziców/prawnych opiekunów ucznia o możliwości skorzystania przez nich ze specjalistycznej opieki psychologicznej.

20. NARUSZENIE PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA LUB PRACOWNIKA SZKOŁY

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka albo pracownika szkoły. Należy zwrócić uwagę, że podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź fotomontażu), szantażowania (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających reputację ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary). Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą.
Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	1. Gdy sprawcą jest uczeń – kolega ofiary ze szkoły czy klasy – uczniowie lub rodzice informują wychowawcę i dyrekcję szkoły pokazując zabezpieczone dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania (e-maile, zrzuty ekranu, adresy stron internetowych, smsy). 2. W przypadku gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice powinni skontaktować się bezpośrednio z policją i powiadomić o tym szkołę.
Identyfikacja sprawcy(-ów)	1. Wychowawca, pedagog dokonują weryfikacji, czy sprawcą jest uczeń naszej szkoły. 2. W przypadku gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz potwierdzają, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej, należy je zabezpieczyć i przekazać policji. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać powinna policja. 3. W przypadku ucznia, który nie działał z powyższych pobudek, wychowawca, pedagog rozwiązują problem w ramach działań wychowawczo-profilaktycznych uzgodnionych z rodzicami.
Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły	1. Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy wobec niego – w porozumieniu z rodzicami – wychowawca, pedagog podejmują działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. 2. Dyrekcja szkoły powiadamia o incydencie policję, biorąc pod uwagę rodzaj czynu oraz wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu, opinie wychowawcy i pedagoga.
Działania wobec ofiar zdarzenia	1. Nieletnią ofiarę incydentu w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi pedagog/psycholog obejmują opieką psychologiczno-pedagogiczną (jeśli jest taka potrzeba).

	2. Jeśli kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła zapewnia poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.
Działania wobec świadków	1. Gdy kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, wychowawcy, pedagog, psycholog przeprowadzają godziny wychowawcze na temat narażania na uszczerbek wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi – oraz odpowiedzialność prawną.
Współpraca z policją i sądami rodzinnymi	1. Gdy naruszenie prywatności czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice ucznia powinni o tym powiadomić policję.
Współpraca ze służbami placówkami specjalistycznymi	Wychowawca, pedagog, psycholog informują ofiarę, rodziców/prawnych opiekunów ucznia o możliwości skorzystania przez nich ze specjalistycznej opieki psychologicznej.

21. CYBERPRZEMOC

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjno-komunikacyjnych, głównie internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów, z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, media społecznościowe, grupy dyskusyjne, SMS i MMS.
Telefony alarmowe krajowe i lokalne	Dziecięcy Telefon Zaufania telefon rzecznika praw dziecka: 800 12 12 12 telefon zaufania dla dzieci i młodzieży: 116 111, https://11611.pl/ telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci: 800 100 100, https://800100100.pl/ Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet.pl dyzurnet@dyzurnet.pl
Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Akt cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele). 1. Nauczyciel, który pozyskał informację w każdym przypadku powinien ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie (trzeba podziękować jej za zaufanie). Informuje dyrekcję szkoły. 2. Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania, przede wszystkim należy okazać wsparcie – z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Trzeba potwierdzić, że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktymizacji czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać ucznia z lekcji do gabinetu dyrektora). 3. Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, najpierw warto poprosić o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości

	i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. jej strachu przed posądzeniem o donosicielstwo, obawy o własne bezpieczeństwo). 4. W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba określić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość/powtarzalność). 5. Realizując procedurę, należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami itd. 6. Trzeba dokonać oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne mające na celu niedopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań).
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Jeżeli dowody nie zostały zabezpieczone, wskazany przez dyrektora szkoły pracownik zabezpiecza wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń itd.). W trakcie zbierania materiałów trzeba zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.
Identyfikacja sprawcy(-ów)	Identyfikacja sprawcy(-ów) często jest możliwa dzięki zebranych materiałom – wynikom rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą – oraz analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niej cyberprzemoc. Jeśli ustalenie sprawcy wydaje się niemożliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest konieczne, należy skontaktować się z policją.
Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	1. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny oraz wychowawca przeprowadzają z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadośćuczynienia ofiarom cyberprzemocy). 2. W sytuacji, gdy sprawca jest nieznany, podstawowe działanie polega na przerwaniu aktu cyberprzemocy (dyrekcja szkoły zawiadamia administratora serwisu w celu usunięcia materiału po wcześniejszym zabezpieczeniu dowodów).
Działania wobec ofiar zdarzenia	1. W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i otoczona opieką dorosłych. 2. Pedagog/psycholog zapewniają pomoc psychologiczno-pedagogiczną ofierze zdarzenia. Podczas rozmowy z uczniem należy zapewnić go, że nie jest winny zaistniałej sytuacji oraz, że nikt nie ma prawa zachowywać się w ten sposób wobec niego, a także podkreślić, że dobrze zrobił, ujawniając sytuację. Należy okazać zrozumienie dla jego uczuć, w tym trudności z ujawnieniem okoliczności wydarzenia, strachu, wstydu. Trzeba podkreślić, że szkoła nie toleruje przemocy i że zostaną uruchomione odpowiednie działania. Specjaliści monitorują sytuację np. zwracają uwagę, czy nie są podejmowane wobec ofiary działania przemocowe, obserwują, jak sobie radzi w grupie po ujawnieniu incydentu cyberprzemocy. 3. Wychowawca, pedagog/psycholog informują

	rodziców/opiekunów prawnych o sytuacji, pamiętając przy tym o podmiotowym traktowaniu dziecka – mówiąc mu o tym i starając się uzyskać jego akceptację dla udziału rodziców. Jeśli dziecko nie wyraża zgody, należy omówić z nim jego obawy, a jeśli to nie pomaga, powołać się na obowiązujące nas zasady i przekazać informację rodzicom. 4. W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami/opiekunami, jeśli jest to wskazane, należy zaproponować pomoc specjalisty oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy policji.
Działania wobec świadków	Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków zdarzenia, zwłaszcza jeśli byli oni osobami ujawniającymi cyberprzemoc. Pedagog/psycholog przeprowadzają rozmowy ze świadkami podczas których należy okazać zrozumienie i empatię wobec ich uczuć – obawy przed posądzeniem o donosicielstwo, strachu przed stanieniem się kolejną ofiarą sprawcy itp.
Współpraca z policją i sądami rodzinnymi	Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania policji i sądu rodzinnego – procedura powinna umożliwiać rozwiązanie sytuacji problemowej na poziomie pracy wychowawczej szkoły. Szkoła powiadamia odpowiednie służby (np. sąd rodzinny), gdy wykorzysta wszystkie dostępne środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje wobec sprawcy wynikające ze statutu) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np. nie ma zmian postawy ucznia). Kontakt z policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). W takich sytuacjach zgłoszenia dokonuje dyrekcja szkoły.

Procedury opracował zespół w składzie:

Anna Fołtyn

Małgorzata Makowska

Katarzyna Rożek